

DATUM
2019-05-17
ERT DATUM
2019-02-18

DIARIENR
2019/42-4
ER BETECKNING
U2018/04684/UF

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83)

Tolkutredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av, och lämna förslag kring, samhällets behov av och tillgång till tolkar i talade språk. Utredningens förslag rör många aspekter av detta, bland annat arbetsrättsliga aspekter och terminologifrågor på tolkområdet. I remissyttrandet diskuterar Statskontoret främst sådana frågor och förslag som ligger inom våra kompetensområden.

Sammanfattning av Statskontorets synpunkter

- Statskontoret delar Tolkutredningens övergripande problembeskrivning av tolkområdet när det gäller bristen på kvalificerade tolktjänster, en dåligt fungerande tolktjänstmarknad och en begränsad offentlig styrning och tillsyn.
- Statskontoret tillstyrker förslagen om att tillföra nya utbildningsplatser till tolk, att försöksverksamheten med tolkutbildning inom yrkeshögskolan fullföljs och utvärderas samt att arbetsmarknadsutbildningen till tolk avvecklas.
- Statskontoret tillstyrker förslaget om att det från 2024 ställs krav på godkänd utbildning för att auktoriseras till tolk, samt förslaget om att det inte ska vara möjligt att utföra tolkupdrag inom staten utan utbildning eller auktorisation.
- Statskontoret tillstyrker förslaget om en ny tolklag där Kammarkollegiet ges en utvidgad tillsynsroll av tolkar och att länsstyrelserna ges ansvar för registrering och tillsyn av tolkförmedlingar som arbetar mot offentlig sektor.
- Statskontoret avstyrker förslaget om en statlig tolkresurs. Statskontoret har inget att invända mot övriga förslag som syftar till att förbättra samverkan och uppföljning av den offentliga sektorns nyttjande av tolktjänster.

Utbildning och auktorisation till tolkar

Tolkutredningens förslag kring utbildningen av tolkar innebär en inriktning mot färre utbildningsvägar, men ökad samlad utbildningskapacitet av framför allt kvalificerade tolkar. Statskontoret bedömer att inriktningen är rimlig mot bakgrund av utredningens översyn av utbildningssituationen, samhällets tolkbehov och den

bristande tillgången till utbildade och kvalificerade tolkar. Vi tillstyrker därför förslagen om att tillföra nya utbildningsplatser vid främst högskolan, att den redan beslutade försöksverksamheten med tolkutbildning inom yrkeshögskolan fullföljs och utvärderas samt att arbetsmarknadsutbildningen till tolk helt avvecklas.

Statskontoret tillstyrker även förslaget om att från 2024 ställa krav på godkänd utbildning för att kunna auktoriseras som tolk samt förslaget om att det från detta år inte längre ska vara möjligt att utföra tolkuppdrag inom staten om man saknar både utbildning och auktorisation, annat än i undantagsfall.

Statskontoret anser liksom utredningen att det finns en koppling mellan förslagen om fler utbildningsplatser av tolkar, och förslagen om krav på utbildning för auktorisation och krav på utbildad eller auktoriserad tolk vid uppdrag inom staten. Det finns en risk för att det ökade antalet utbildningsplatser inte utnyttjas, eller att påbörjade utbildningar inte fullföljs, om inte staten samtidigt höjer ambitionen genom större efterfrågan på utbildade eller auktoriserade tolkar.

Ny tolklag med reglering och tillsyn

Tolkutredningen har identifierat ett behov av ökad reglering och tillsyn av marknaden för tolktjänster. Huvudskälet är att dagens förmedlingsverksamhet för tolkar inte fullt ut garanterar kvalitativa tolktjänster för offentlig sektor, och att den inte bidrar till en fungerande marknad för utbildade eller auktoriserade tolkar.

Utredningen konstaterar att det i dag finns kvalitetsbrister i vissa tolktjänster som utförs för offentlig sektor, som riskerar den enskildes rätt och medför kostnader för samhället. Statskontoret har tidigare kommit fram till en liknande slutsats i en rapport med förslag på åtgärder för bättre utnyttjande av tolk i domstol.¹ Mot bakgrund av detta tillstyrker Statskontoret förslaget om en ny tolklag, som bland annat innebär att Kammarkollegiet ges en utvidgad tillsynsroll av tolkar och att länsstyrelserna ges ansvar för registrering och tillsyn av tolkförmedlingar som godkänts för att förmedla uppdrag åt statliga myndigheter.

Statskontoret konstaterar att dessa förslag, liksom förslaget om att tolkuppdrag inom staten ska utföras av en auktoriserad eller utbildad tolk, innebär en ökad statlig styrning och ett relativt långtgående ingripande på tolktjänstmarknaden. Vi anser dock att de problem och utmaningar som Tolkutredningen beskrivit motiverar förslagen, inte minst eftersom förslagen rör en statligt finansierad verksamhet. Förslagen innebär inte ett generellt krav på att personer som utför tolkuppdrag i landet måste registreras eller auktoriseras, och inte heller ett generellt krav på tolkförmedlingar att registrera sig.

---

¹ Statskontoret, *Sju förslag för effektivare användning av tolkar i domstol* (2015:1), sid. 7.

Styrning, samverkan och uppföljning

Tolkutredningen lämnar flera förslag som syftar till att förbättra samverkan och uppföljning av den offentliga sektorns nyttjande av tolktjänster. Statskontoret har inget att invända mot flertalet av förslagen, till exempel att ta fram en statlig tolkportal, utveckla en flerspråkig terminologi på tolkområdet samt att göra Kammarkollegiets Råd för tolk- och översättarfrågor till ett centralt forum för stöd inom tolkområdet. Utredningen bedömer att nyttan av förslagen är stora samtidigt som kostnaderna för dem är måttliga eller låga. Statskontoret har inte funnit skäl att ifrågasätta dessa bedömningar.

Statskontoret avstyrker dock förslaget om att pröva förutsättningarna för att inrätta en statlig tolkresurs med anställda eller avtalade tolkar för att möta statens behov av tolktjänster inom de över tid mest efterfrågade tolkspråken. En sådan åtgärd utgör ett stort ingripande på tolktjänstmarknaden, i synnerhet när det gäller tolkförmedlingstjänster. Utredningen har inte, mer än i allmänna ordalag, analyserat förslagets konkreta utformning eller dess konsekvenser för den långsiktiga tillgången till tolkar och tolkförmedlingstjänster.

Det finns enligt Statskontoret en risk för att tillgången till tolkar – tvärt emot intentionen – påverkas negativt om förslaget leder till en snedvriden konkurrensituation på marknaden mellan statens tolkresurs och de privata förmedlingarna, med minskat etableringsintresse hos privata förmedlingar som följd.² Att staten avstår från att inrätta en egen tolkresurs, utesluter inte att enskilda myndigheter med stort tolkbehov anställer tolkar för den egna verksamheten.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund och utredare Thomas Ringbom, föredragande, var närvarande vid den slutgiltiga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Thomas Ringbom

---

² Statskontoret har tidigare analyserat risker och problem som kan uppstå när staten konkurrerar med privata företag. Se exempelvis rapporten *Konkurrensutsatt eller inte? – En kartläggning av statliga myndigheters konkurrensutsatta verksamhet* (2008:1).